

4. Αναγκαιότητα συμπληρωματικού πόρου

4.1. Εισαγωγή

Στόχος της παρούσας ενότητας είναι να παρουσιάσει το νομικό καθεστώς που υποστηρίζει την επιβολή εισιτηρίου, τη διεθνή και ελληνική εμπειρία, αλλά και τις εναλλακτικές δυνατότητες του φορέα διαχείρισης.

4.2. Νομικό καθεστώς

Σύμφωνα με το Άρθρο 88 του Ν. 4605/2019 (Συμπλήρωση του άρθρου 8 του Ν. 4519/2018 - «Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και άλλες διατάξεις»):

«2. α) Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών, μετά από εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του οικείου Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ), δύναται να καθιερώνεται εισιτήριο εισόδου επίσκεψης, το οποίο αποτελεί πόρο του οικείου ΦΔΠΠ, σε ειδικά προσδιορισμένες θέσεις του Δικτύου Natura 2000, για δραστηριότητες που είναι σύμφωνες με τους σκοπούς του.

Η τιμή του εισιτηρίου, οι κατηγορίες προσώπων που απαλλάσσονται ή καταβάλλουν μειωμένο εισιτήριο, οι ημέρες ελεύθερης επίσκεψης του κοινού, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με την κοινή απόφαση του πρώτου εδαφίου.

β) Με την ίδια απόφαση δύναται να ορίζεται ότι, ποσοστό έως σαράντα τοις εκατό (40%) των εσόδων από το αντίτιμο του εισιτηρίου θα αποδίδεται από τον εισπράττοντα ΦΔΠΠ στο Πράσινο Ταμείο. Το ποσό αυτό διατίθεται αποκλειστικά για τους σκοπούς του ή επιμέρους ποσοστό αυτού αποδίδεται από το Πράσινο Ταμείο στους Ο.Τ.Α. α΄ βαθμού, στα διοικητικά όρια των οποίων βρίσκεται η ειδικά προσδιορισμένη θέση της προστατευόμενης περιοχής, με σκοπό τη χρηματοδότηση έργων ή υπηρεσιών που εξυπηρετούν τις ανάγκες της συγκεκριμένης περιοχής.

γ) Οι πόροι της περίπτωσης α΄ αποτυπώνονται στον προϋπολογισμό του οικείου ΦΔΠΠ και το μέρος των εσόδων που απομένει μετά την αφαίρεση του ποσοστού που ορίζεται σύμφωνα με την περίπτωση β΄, διατίθεται από τον οικείο ΦΔΠΠ για τις ανάγκες διοίκησης και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000, που εμπίπτουν στην χωρική του αρμοδιότητα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσληψης εποχικού προσωπικού, εφόσον απαιτείται.»

Από τη νομοθετική αυτή πρόβλεψη συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- i. Το εισιτήριο αφορά επίσκεψη στην προστατευόμενη περιοχή
- ii. Το εισιτήριο αποτελεί πόρο του Φορέα Διαχείρισης
- iii. Το εισιτήριο αφορά την είσοδο σε ειδικά προσδιορισμένες περιοχές⁶ και όχι γενικά την παρουσία ενός ατόμου σε οποιοδήποτε σημείο της περιοχής
- iv. Το εισιτήριο αφορά δραστηριότητες, οι οποίες θα πρέπει να μην είναι αντίθετες στους σκοπούς του φορέα διαχείρισης

⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 88 του Ν. 4605/2019: «...δύναται να καθιερώνεται εισιτήριο εισόδου επίσκεψης, το οποίο αποτελεί πόρο του οικείου ΦΔΠΠ, σε ειδικά προσδιορισμένες θέσεις του Δικτύου Natura 2000, για δραστηριότητες που είναι σύμφωνες με τους σκοπούς του.»

- v. Είναι δυνατόν να εισπράττεται τέλος υπέρ του Πράσινου Ταμείου έως 40%
- vi. Το ποσοστό έως 40% προς το Πράσινο Ταμείο «δύναται να» ορίζεται στην ΚΥΑ καθιέρωσης του εισιτηρίου
- vii. Τα χρήματα υπέρ Πράσινου Ταμείου διατίθεται για τους σκοπούς του Πράσινου Ταμείου ή τμήμα αυτού αποδίδεται από το Πράσινο Ταμείο προς τους ΟΤΑ Α΄ βαθμού στη δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται η προστατευόμενη περιοχή, με σκοπό την υλοποίηση έργων υποστήριξης της περιοχής
- viii. Το τυχόν ποσοστό υπέρ Πράσινου Ταμείου θα εισπράττεται από τον φορέα διαχείρισης και θα αποδίδεται από τον ίδιο στο Πράσινο Ταμείο
- ix. Το τμήμα του εισιτηρίου που απομένει στον φορέα διαχείρισης, θα μπορεί να καλύψει «ανάγκες διοίκησης και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000, που εμπíπτουν στην χωρική του αρμοδιότητα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσληψης εποχικού προσωπικού, εφόσον απαιτείται», σύμφωνα με το νόμο.

Κατά συνέπεια:

1. Ο πόρος υπέρ Πράσινου Ταμείου θεωρούμε ότι μπορεί να παραληφθεί εάν δεν απαιτούνται έργα Α-βάθμιου ΟΤΑ προς υποστήριξη της Προστατευόμενης Περιοχής.
2. Το εισιτήριο πρέπει να αφορά συγκεκριμένες περιοχές εντός του Ε.Δ. Ολύμπου.
3. Δραστηριότητες αντίθετες προς τους σκοπούς του φορέα διαχείρισης, άρα αντίθετες προς τους στόχους διατήρησης και τις προβλέψεις της σχετικής ΚΥΑ ή του σχετικού ΠΔ (π.χ. παράνομη αλιεία) απαγορεύεται να σχετίζονται με είσπραξη εισιτηρίου. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να χρεωθεί εισιτήριο για δραστηριότητες που απαγορεύονται.
4. Το είδος των αναγκών που θα καλύπτονται από τα εισοδήματα αυτά μπορεί να είναι οτιδήποτε βρίσκεται στο πεδίο ευθύνης του φορέα διαχείρισης, είτε διοικητικό είτε διαχειριστικό.

4.3. Διεθνής εμπειρία

4.3.1. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της αποτύπωσης της διεθνούς εμπειρίας, εξετάστηκαν οι περιπτώσεις 122 εθνικών πάρκων, χερσαίων ή και λιμναίων, σε Ευρώπη, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Στο σύνολό τους τα εθνικά πάρκα (**Παράρτημα 1**) χρησιμοποιούν κάποιον τύπο εισιτηρίου ή τέλους, και συνήθως χρησιμοποιούν συνδυασμούς, προκειμένου να χρεώνεται όσο το δυνατόν μεγαλύτερο ποσοστό από τους επισκέπτες. Αρκετές φορές το εισιτήριο συνοδεύεται από μέτρα ελέγχου του πλήθους των επισκεπτών, ειδικά για περιοχές που έχουν μεγάλη προσέλευση.

Παρατηρείται ότι ακόμα και στις περιπτώσεις που οι εθνικοί νόμοι απαγορεύουν την έννοια του εισιτηρίου στις προστατευόμενες περιοχές (όπως π.χ. στη Σουηδία), οι φορείς διαχείρισης βρίσκουν έμμεσους τρόπους είσπραξης, μέσα από την παροχή ανταποδοτικών υπηρεσιών. Αντίστοιχο σύστημα εφαρμόζεται και από τον Φορέα Διαχείρισης Δάσους Δαδιάς – Λευκίμμης – Σουφλίου. Παράλληλα, ακόμα και αν η αρχική ανάγκη είσπραξης δεν είναι άμεσα ανταποδοτική (π.χ. κάλυψη λειτουργικών εξόδων), οι φορείς διαχείρισης σε διεθνές επίπεδο επιδιώκουν την ανταποδοτικότητα, ώστε να δικαιολογήσουν την αξία του εισιτηρίου.

Παράλληλα, το φαινόμενο της μη πληρωμής (free riding) είναι αρκετά συχνό, και πολλές φορές και εσκεμμένο για συγκεκριμένες ομάδες ή απλά ανεκτό, είτε εξαιτίας της αδυναμίας ελέγχου του συνόλου της προστατευόμενης περιοχής καθώς μπορεί να καταλαμβάνει πολύ μεγάλη έκταση, είτε λόγω ελλιπούς οργάνωσης.

Τα μοντέλα χρέωσης που χρησιμοποιούνται (μόνα τους ή συνδυαστικά) για τη χρέωση σε εθνικά πάρκα παρουσιάζονται ακολούθως. Ο έλεγχος των εισιτηρίων και της σωστής πληρωμής αυτών συνδέεται σε όλες τις περιπτώσεις με τη σωστή φύλαξη και επιβολή κανόνων για το σύνολο των επισκεπτών. Επίσης, ο έλεγχος συνδέεται με την κεντρική οργάνωση και ρύθμιση των δραστηριοτήτων, π.χ. με την παραχώρηση αδειών σε συγκεκριμένους-πιστοποιημένους παρόχους μεταφορικού έργου.

Αποτελεί κοινή παραδοχή, ότι για τις περιπτώσεις πολλών προστατευόμενων περιοχών, το κράτος (ή κάποιος δωρητής) πληρώνει (α) το διοικητικό κόστος για τους υπαλλήλους του φορέα διαχείρισης, (β) το κόστος έργων υποδομής για την είσπραξη του εισιτηρίου, ό,τι και αν αυτή περιλαμβάνει. Ο ανταποδοτικός χαρακτήρας του εισιτηρίου παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην αποδοχή του εισιτηρίου από τους επισκέπτες. Μια από τις μεγαλύτερες καμπάνιες προώθησης του εισιτηρίου σε προστατευόμενες περιοχές των ΗΠΑ είναι η καμπάνια «your fee dollars at work», στην οποία η Υπηρεσία Εθνικών Πάρκων των ΗΠΑ (National Park Service) παρουσιάζει τα έργα που γίνονται στα Εθνικά Πάρκα με χρηματοδότηση από το εισιτήριο εισόδου. Η συγκεκριμένη στρατηγική, όχι μόνο ευνοεί την πληρωμή εισιτηρίου από τους επισκέπτες (αφού βλέπουν το αποτέλεσμα της πληρωμής) αλλά αποτελεί και κίνητρο για τους φορείς διαχείρισης να αξιοποιούν τα χρήματα που εισπράττουν.

Ακόμη, σημειώνεται ότι η δημιουργία υποδομών από τρίτους φορείς (εκτός ΦΔ και ιεραρχικά ανώτερων φορέων) για σκοπούς που δεν σχετίζονται με τους σκοπούς των πάρκων, συχνά χρεώνεται αφού πρώτα προσδιοριστεί 'δίκαιο αντίτιμο' με όσο το δυνατόν αντικειμενικές χρηματοοικονομικές μεθόδους. Τέτοιες χρεώσεις είναι ιδιαίτερα συχνές στις ΗΠΑ (NOAA, 2002). Τυπικό παράδειγμα είναι το τέλος διέλευσης αγωγού (ηλεκτρικής ενέργειας ή υγρών καυσίμων) μέσα από προστατευόμενη περιοχή, όπου το τίμημα προκύπτει μέσα από οικονομοτεχνική ανάλυση.

Η εκτίμηση της τιμής ενός εισιτηρίου για προστατευόμενη περιοχή ή εθνικό πάρκο δεν αρκεί να είναι εύλογη, αλλά πρέπει να έχει και τεκμηρίωση. Σε διαφορετική περίπτωση η τιμή μπορεί εύκολα να αμφισβητηθεί και να αντιπροταθούν χαμηλότερες ή υψηλότερες τιμές, χωρίς να είναι εφικτή η αμερόληπτη λήψη απόφασης.

Για την εκτίμηση εισιτηρίου στον Όλυμπο εφαρμόστηκε η παρακάτω μεθοδολογία:

1. Συλλέχθηκαν στοιχεία για 122 εθνικά πάρκα σε Ευρώπη, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.
2. Καταγράφηκαν οι τιμές εισιτηρίων εισόδου για μεμονωμένους επισκέπτες (σε περίοδο υψηλής και χαμηλής ζήτησης), η ύπαρξη και η τιμή εισιτηρίου για οχήματα, η έκταση του πάρκου και άλλες δευτερεύουσες πληροφορίες.
3. Επιλέχθηκαν 47 πάρκα (15 στην Ευρώπη, δύο στο Ηνωμένο Βασίλειο και 30 στις ΗΠΑ) τα οποία αφορούν προστατευόμενες περιοχές.

4. Έγινε στατιστική ανάλυση των τιμών εισιτηρίου σε σχέση με συγκεκριμένες μεταβλητές καθώς και ανάλυση πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης, με εξαρτημένη μεταβλητή την τιμή του εισιτηρίου.

Το οικονομικό μοντέλο το οποίο καταρτίστηκε δίνει τη δυνατότητα εκτίμησης προσδοκώμενης τιμής ατομικού εισιτηρίου, ανάλογα με βασικά χαρακτηριστικά του πάρκου (έκταση, τοποθεσία, τύποι εισιτηρίων). Τα υπόλοιπα εισιτήρια υπολογίζονται αναλογικά με βάση την εμπειρία από παρόμοιες περιπτώσεις στην Ελλάδα και παγκοσμίως.

4.3.2. Τύποι εισιτηρίων και χρεώσεις

Με βάση την αποδελτίωση του **Παραρτήματος 1**, έχει προκύψει η ακόλουθη τυπολογία εισιτηρίων και τελών.

(1) Εισιτήριο Εισόδου (entrance fee)

Αφορά στην είσοδο σε εθνικό πάρκο μεμονωμένων ατόμων (ατομικό εισιτήριο) ή ομάδων συνήθως άνω των 10 ατόμων (ομαδικό εισιτήριο) οι οποίες απολαμβάνουν μειωμένου αντιτίμου. Μειωμένο ή και μηδενικό αντίτιμο προβλέπεται επίσης για ειδικές ομάδες όπως παιδιά, άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ), μαθητές, φοιτητές, συνταξιούχους, στρατιωτικούς εν ενεργεία κ.ά. Η τιμή του εισιτηρίου σε κάποιες περιπτώσεις παρουσιάζει διακυμάνσεις με την εποχικότητα ή κατά τις περιόδους αυξημένου κινδύνου για τη χλωρίδα και την πανίδα.

Το εισιτήριο μπορεί να περιλαμβάνει, εκτός από την είσοδο, και άλλες παροχές όπως:

- μετακίνηση εντός του πάρκου με μέσο (συνήθως πούλμαν) του φορέα διαχείρισης ή συνεργαζόμενων παρόχων μεταφορικού έργου
- επίσκεψη σε κέντρο πληροφόρησης, μουσείο, έκθεση ή άλλες οργανωμένες υποδομές
- ξενάγηση.

(2) Εισιτήριο Εισόδου Οχημάτων ή Αντίτιμο Στάθμευσης

Αφορά στην είσοδο σε εθνικό πάρκο ιδιωτικών οχημάτων (αυτοκινήτων και μοτοσυκλετών) και μπορεί είτε να συμπεριλαμβάνει τα ατομικά εισιτήρια των επιβατών του είτε να είναι αυτόνομο. Σε κάποιες περιπτώσεις προσφέρεται η εναλλακτική στάθμευσης των οχημάτων σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους εκτός προστατευόμενης περιοχής και πλησίον της εισόδου του πάρκου με ανάλογο αντίτιμο.

(3) Εισιτήριο Επίσκεψης σε συγκεκριμένες ζώνες ή χώρους

Σε μερικές περιπτώσεις η είσοδος στο εθνικό πάρκο είναι δωρεάν αλλά υπάρχει χρέωση για την είσοδο σε συγκεκριμένες ζώνες του πάρκου (π.χ. σε συγκεκριμένα πεζοπορικά μονοπάτια) ή σε κάποιους ιδιαίτερους χώρους (π.χ. επίσκεψη στον καταρράκτη) ή απαιτείται εισιτήριο για την είσοδο σε οργανωμένες υποδομές εντός του πάρκου, όπως σε κέντρα πληροφόρησης, μουσεία, εκθέσεις κ.ά. Η εφαρμογή εισιτηρίου τέτοιου τύπου συνιστάται σε περιπτώσεις που τα όρια και οι εισοδοί είναι σαφώς οριοθετημένα.

(4) Εισιτήριο Ξενάγησης και Δραστηριοτήτων

Σε ορισμένα εθνικά πάρκα η γενική είσοδος είναι δωρεάν αλλά υπάρχει χρέωση για τις οργανωμένες εκδρομές με ξεναγό ή και για τη συμμετοχή σε δραστηριότητες όπως παρατήρηση άγριας

πανίδας με ειδικό εξοπλισμό, χρήση πίστας σκι, ποδηλασία βουνού, μετακίνηση με τελεφερίκ σε θέσεις με θέα, κ.ά.

(5) Εισιτήριο διαμονής

Σε εθνικά πάρκα στα οποία επιτρέπεται η διανυκτέρευση, υπάρχει η δυνατότητα ο επισκέπτης να κατασκηνώσει σε ειδικά διαμορφωμένους για αυτή τη χρήση χώρους. Στο αντίτιμο του εισιτηρίου συμπεριλαμβάνονται και επιπλέον παροχές όπως πρόσβαση σε πόσιμο νερό, κοινόχρηστες τουαλέτες και λουτρό, υπαίθριοι ή στεγασμένοι χώροι ανάπαυσης κ.ά.

(6) Ετήσιο Δελτίο Εισόδου

Σε πολλά εθνικά πάρκα, κυρίως της Αμερικής, υπάρχει η δυνατότητα έκδοσης ετήσιου δελτίου εισόδου. Η τιμή τους συνήθως αντιστοιχεί στο κόστος 2 έως 8 ατομικών εισιτηρίων εισόδου και προσφέρει το δικαίωμα απεριόριστων εισόδων στο πάρκο για ένα έτος. Εκπτώσεις για ομάδες πολλών ατόμων και ειδικές ομάδες δεν εφαρμόζεται σε αυτή την περίπτωση.

(7) Εισιτήριο Έρευνας (research fee)

Το εισιτήριο αφορά όσους διεξάγουν επιστημονική έρευνα εντός του πάρκου, είτε είναι ιδιωτικοί είτε δημόσιοι φορείς. Η χρέωση μπορεί να γίνεται ανά ημέρα ή εφ' άπαξ. Αν και δεν έχει διαπιστωθεί προηγούμενο στη βιβλιογραφία, όμως είναι δυνατόν ο ΦΔ να θέσει ρήτρα υποχρέωσης, για όσους υλοποιούν ή προτίθενται να υλοποιήσουν συγχρηματοδοτούμενα έργα εντός του Πάρκου, να δίνουν προκαθορισμένο τίμημα στο ΦΔ ή να τον συμπεριλαμβάνουν στην κοινοπραξία των έργων αυτών.

(8) Εισιτήριο εκπαιδευτικό

Αφορά όσους διεξάγουν ή λαμβάνουν εκπαίδευση εντός του πάρκου. Πρόκειται για ειδικό εισιτήριο που πληρώνεται όταν μια επίσκεψη σε συγκεκριμένη περιοχή γίνεται για εκπαιδευτικούς σκοπούς, π.χ. από σχολεία, ακαδημαϊκά ιδρύματα κ.λπ. Συνήθως χρεώνεται επιπλέον αν ο φορέας εκπαίδευσης προέρχεται από το εξωτερικό.

(9) Εισιτήριο επαγγελματικό

Αφορά όσους κάνουν επαγγελματική φωτογραφία και καταβάλλεται από όσους επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν το πάρκο για φωτογράφιση, βιντεοσκόπηση, σκηνικό κ.λπ., ανεξαρτήτως σκοπού. Συνήθως πρόκειται για εφάπαξ χρέωση με συγκεκριμένη διάρκεια.

(10) Τέλος χρήσης ενσωματωμένο σε εισιτήριο τρίτων (entrance fee)

Το τέλος αυτό εισπράττεται για λογαριασμό του ΦΔ και αποδίδεται τακτικά από επιχειρήσεις ημερήσιας εκδρομής, ανεξαρτήτως προέλευσης, από εταιρείες εκμετάλλευσης χώρων και εγκαταστάσεων και άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες που σχετίζονται με χρήση των οικοσυστημικών υπηρεσιών του πάρκου. Αποτελεί ίσως την κοινότερη μορφή εισιτηρίου, καθώς επιβάλλει σε όσους μισθώνουν χώρο εντός ενός πάρκου (αναψυκτήρια, μουσεία, εκθετήρια χώρους αναψυχής) για την προσφορά υπηρεσιών να αποδίδουν τμήμα του εισιτηρίου που εισπράττουν.

Στην περίπτωση διοργάνωσης εκδηλώσεων συναντώνται δύο μοντέλα, τα οποία είναι συναρτημένα με τη φύση των εκδηλώσεων:

- (α) οι διοργανωτές εκδηλώσεων ή οι ξενοδόχοι πληρώνουν ένα συνολικό ποσό και απαλλάσσονται οι επισκέπτες τους από το τέλος εισόδου⁷
- (β) οι διοργανωτές απαλλάσσονται από το τέλος εισόδου, αν η εκδήλωση αφορά κάποια παραδοσιακή δραστηριότητα η οποία είναι συνδεδεμένη με το χώρο (στο πλαίσιο της παροχής πολιτιστικής οικοσυστημικής υπηρεσίας).

4.3.3. Διακύμανση χρεώσεων σε διεθνές επίπεδο

Μετά από εξέταση των χρεώσεων σε εθνικά πάρκα του εξωτερικού, οι τιμές εισιτηρίου ποικίλουν. Στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης έγινε καταγραφή χρεώσεων στα πάρκα του **Παραρτήματος 1** (όσα είχαν αναλυτικές καταγραφές ή προτάσεις στα σχέδια διαχείρισής τους), με σκοπό να προσδιοριστούν όρια εντός των οποίων κυμαίνονται οι χρεώσεις.

Για την ρύθμιση οικονομικού μοντέλου, έγιναν οι εξής παραδοχές:

- Στα πάρκα που υπάρχει εισιτήριο για περιόδους υψηλής και χαμηλής επισκεψιμότητας, χρησιμοποιήθηκε το δεύτερο.
- Η έκταση του πάρκου χωρίστηκε σε 3 κλάσεις μεγεθών
- Έγινε αναγωγή όλων των τιμών σε ελληνικά ευρώ του 2019, με δείκτες που χρησιμοποιούν ο ΟΟΣΑ και η Παγκόσμια Τράπεζα (ισοτιμία αγοραστικής δύναμης).
- Εξαιρέθηκαν τιμές πάρκων οι οποίες είτε ήταν μηδενικές (4 τιμές), είτε ήταν σημαντικά αυξημένες σε σχέση με τις υπόλοιπες (outliers).

Τα στατιστικά των εισιτηρίων διεθνώς δίνονται ακολούθως:

Μέγιστο ατομικό εισιτήριο: 13,90 €₂₀₁₉

Μέγιστο ατομικό εισιτήριο (αιχμής): 49,70 €₂₀₁₉

Μέγιστο εισιτήριο οχήματος (70% των πάρκων): 19,10 €₂₀₁₉

Ελάχιστη έκταση πάρκου: 39 km²

Μέγιστη έκταση πάρκου: 14141 km²

Το μοντέλο που καταστρώθηκε συνέδεσε την τιμή εισιτηρίου με την κλάση έκτασης του πάρκου (1, 2 ή 3), την ύπαρξη ή όχι ξεχωριστού εισιτηρίου και την θέση του πάρκου στις ΗΠΑ, την Ευρώπη, ή το Ηνωμένο Βασίλειο.

Τα αποτελέσματα του μοντέλου δείχνουν ότι η ακρίβειά του είναι πολύ μεγάλη, και έχει διορθωμένο συντελεστή προσδιορισμού $R^2 \sim 0,4$ (η βιβλιογραφία αποδέχεται εγκυρότητα μοντέλων ακόμα και για $R^2 = 0,15$).

Εφαρμόζοντας το μοντέλο στην προστατευόμενη περιοχή του Ε.Δ. Ολύμπου, το διαλαμβανόμενο εισιτήριο θα πρέπει να έχει τελική τιμή 7,30 €₂₀₁₉ (περιλαμβανομένων όλων των φόρων και κρατήσεων).

Με αυτή την αφετηρία καταρτίστηκε ο ακόλουθος πίνακας.

⁷ Dungonab Bay – Mukkawar Island Marine National Park

Πίνακας 4.3.3-1. Κατηγορίες και προτεινόμενα αντίτιμα εισιτηρίων Ε.Δ. Ολύμπου

Κατηγορία εισιτηρίου		Τμήμα εισιτηρίου προ ΦΠΑ (€/ημέρα)	Τελικό τίμημα εισιτηρίου (€/ημέρα)	Τρόποι και σημεία πληρωμής	Τρόποι και σημεία ελέγχου	
1) Εισιτήριο εισόδου επισκέπτη ημερήσιο	Ατομικό	1-7ημ.	5,89	7,30	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
		>7ημ.	4,11	5,10	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	
	Ομαδικό >10 ατόμων	4,68	5,80	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	
	Μειωμένο	2,98	3,70	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	
2) Εισιτήριο εισόδου εκπαιδευτικό		4,11	5,10	Σε όλα τα σημεία πώλησης* με επίδειξη σχετικού διαπιστευτηρίου	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	
3) Εισιτήριο εισόδου ερευνητή		1-7ημ.	5,89	7,30	Στα γραφεία του ΦΔ	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
		>7ημ.	4,11	5,10	Στα γραφεία του ΦΔ	
4) Εισιτήριο εισόδου επαγγελματία		1-7ημ.	35,32	43,80	Στα γραφεία του ΦΔ	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
		>7ημ.	17,66	21,90	Στα γραφεία του ΦΔ	
5) Εισιτήριο εισόδου ερασιτέχνη κυνηγού		8,87	11,00	Σε όλα τα σημεία πώλησης* με επίδειξη σχετικού διαπιστευτηρίου	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	
6) Εισιτήριο εισόδου οχήματος ΙΧ		11,61	14,40	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων	

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΔΡΥΜΟ ΟΛΥΜΠΟΥ
Π2: Τεκμηρίωση αναγκαιότητας και χαρακτηριστικά του εισιτηρίου

Κατηγορία εισιτηρίου		Τίμημα εισιτηρίου προ ΦΠΑ (€/ημέρα)	Τελικό τίμημα εισιτηρίου (€/ημέρα)	Τρόποι και σημεία πληρωμής	Τρόποι και σημεία ελέγχου
	>7ημ.	8,87	11,00	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	της προστατευόμενης περιοχής.
7) Εισιτήριο εισόδου μοτοσυκλέτας	1-7ημ.	8,87	11,00	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
	>7ημ.	6,61	8,20	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	
8) Εισιτήριο εισόδου οχήματος επαγγελματία	1-7ημ.	70,81	87,80	Στα γραφεία του ΦΔ	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
	>7ημ.	35,32	43,80	Στα γραφεία του ΦΔ	
9) Εισιτήριο εισόδου τουριστικού οχήματος		58,87	73,00	Στα γραφεία του ΦΔ ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
10) Ετήσιο δελτίο εισόδου	Ατομικό	23,55	29,20	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.

Εξαιρούνται από το εισιτήριο οι ακόλουθες περιπτώσεις.

1	Επαγγελματίες αγρότες, κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι, οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός της προστατευόμενης περιοχής καθώς και τα οχήματά τους και μόνο για επαγγελματικούς λόγους
2	Οδηγοί τουριστικών μεταφορών εντός της προστατευόμενης περιοχής (εξαιρούνται τα μεταφορικά οχήματα) ⁸
3	Επαγγελματίες που ασχολούνται με τη συντήρηση κτισμάτων εντός της προστατευόμενης περιοχής και τα επαγγελματικά τους οχήματα

⁸ Αφορά τα οχήματα τουριστικών μεταφορών.

4	Εργαζόμενοι και νόμιμοι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων οι οποίες δραστηριοποιούνται εντός της προστατευόμενης περιοχής και τα οχήματά τους
5	Στρατιωτικοί σε υπηρεσία και τα οχήματά τους
6	Ιερείς - ιερομόναχοι με επίσημα καθήκοντα εντός της προστατευόμενης περιοχής και τα οχήματά τους
7	Προσωπικό των δημοσίων αρχών που εκτελούν ειδικές υπηρεσίες και τα οχήματά τους ⁹
8	Ξεναγοί πιστοποιημένοι από το υπουργείο πολιτισμού και αθλητισμού και τα οχήματά τους
9	Οδηγοί βουνού με αναγνωρισμένο τίτλο
10	Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και οι οδηγοί αυτών (εάν και εφ' όσον προκύψει η αναγκαιότητα)

Επισημαίνεται ότι οι διακρίσεις στις τιμές (price discrimination) είναι ένα εξαιρετικά συνηθισμένο φαινόμενο σε εισιτήρια και τέλη εντός προστατευόμενων περιοχών. Οι συχνότερες διακρίσεις, όπως φαίνεται και από τα προαναφερόμενα είναι:

- Μεταξύ επισκεπτών με εντοπιότητα και επισκεπτών από το εξωτερικό
- Μεταξύ ειδικών ομάδων (ΑΜΕΑ, παιδιά κ.λπ.)
- Μεταξύ εμπορικών και μη δραστηριοτήτων
- Μεταξύ δραστηριοτήτων επιβαρυντικών και μη επιβαρυντικών για τα οικοσυστήματα.

Κάτοικοι εξωτερικού μπορεί να χρεώνονται έως και 500% περισσότερο από κατοίκους της περιοχής ή της χώρας. Τέτοιες στρατηγικές δεν έχουν εφαρμοστεί στην Ελλάδα για παρόμοια αγαθά (π.χ. πολιτιστικά αγαθά) και ως εκ τούτου δεν εξετάζονται για την περίπτωση του εισιτηρίου στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου.

Επίσης, μειωμένο εισιτήριο (ΑΜΕΑ, παιδιά, ηλικιωμένοι) μπορεί να σημαίνει μείωση ακόμα και πάνω από 50% έως και 100% σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα του επισκέπτη).

4.3.4. Διακύμανση χρεώσεων στην Ελλάδα

Στα Εθνικά Πάρκα της Ελλάδας, η πληρωμή εισιτηρίου δεν είναι ακόμη συνηθισμένη, ωστόσο έχει θεσμοθετηθεί. Υπάρχουν δε προστατευόμενες περιοχές στις οποίες χρεώνεται εισιτήριο από φορείς εκτός του ΦΔ (π.χ. Φαράγγι Σαμαριάς στην Κρήτη).

Στην περίπτωση του Εθνικού Πάρκου Ζακύνθου, έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς προτάσεις, είτε στο πλαίσιο μελετών και διατριβών, είτε στο πλαίσιο δημοσίων συνεντεύξεων που έδωσαν εκπρόσωποι του φορέα διαχείρισης ή της τοπικής αυτοδιοίκησης. Με βάση την Togridou et al., 2006, η οποία έλεγξε την προθυμία πληρωμής ανά επίσκεψη στο εν λόγω Εθνικό Πάρκο¹⁰, μία εύλογη

⁹ ΦΔ, Δασαρχείο, Πυροσβεστική κ.λπ.

¹⁰ Togridou, A., Hovardas, T. and Pantis, J., 2006. Determinants of visitors' willingness to pay for the national marine park of Zaynthos, Greece. Ecol. Econ. 60: 308-319

τιμή εισιτηρίου θα ήταν 6,15 €₂₀₀₆ ή 7,13 €₂₀₁₉. Εν τούτοις, το ποσό αυτό αφορά την κάθε επίσκεψη χωρίς να διευκρινίζεται αν αφορά εισόδο από θάλασσα ή ξηρά, αν περιλαμβάνει όλους τους νόμιμους φόρους και κρατήσεις, και αν περιλαμβάνει άλλους περιορισμούς. Ως εκ τούτου λαμβάνεται ως ένδειξη πιθανού εισιτηρίου η οποία συγκρίνεται με τιμές σε άλλες περιοχές της γης και όχι ως απόλυτη τιμή.

Στην Ελλάδα, χρεώσεις εισιτηρίων γίνονται σε ελάχιστα Εθνικά Πάρκα και περιοχές του δικτύου Natura 2000. Οι συγκεκριμένες χρεώσεις διευκολύνονται από την ύπαρξη εισόδων και διαδρομών εντός των πάρκων. Αναλυτικότερα, σταχυολογούμε τις εξής χαρακτηριστικές περιπτώσεις.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Αλοννήσου Βορείων Σποράδων

- Οι επισκέπτες του ΕΘΠΑΒΣ έχουν την υποχρέωση καταβολής εισιτηρίου για την είσοδό τους, ανάλογα με τη δραστηριότητα την οποία εξασκούν εντός της Ζώνης Α του ΕΘΠΑΒΣ
- Διακρίνονται οι εξής τύποι εισιτηρίων και το αντίτιμό τους
 - a) Εισιτήριο εισόδου επισκέπτη 11€
 - b) Εισιτήριο εισόδου εκπαιδευτικό 11€
 - c) Εισιτήριο εισόδου Ερευνητή 11€ (1-7ημ.) ή 8€ (>7ημ.)
 - d) Εισιτήριο εισόδου επαγγελματία 75€ (1-7ημ.) ή 42€ (>7ημ.)
 - e) Εισιτήριο εισόδου ερασιτέχνη αλιεία 17€
 - f) Εισιτήριο εισόδου σκάφους (για απλή διέλευση) 30€ (1-7ημ.) ή 15€ (>7ημ.)
 - g) Εισιτήριο εισόδου σκάφους συμπεριλαμβανομένων σκαφών επαγγελματικής αλιείας (για παραμονή με ή χωρίς πρόσδεση ή αγκυροβόληση) 67€ (1-7ημ.) ή 37€ (>7ημ.)
- Οι νέοι κάτω των 12 ετών και οι ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών, πληρώνουν μειωμένο εισιτήριο κατά 50%.
- ΑΜΕΑ απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής εισιτηρίου.
- Οι παράκτιοι αλιείς απαλλάσσονται από την πληρωμή εισιτηρίου εισόδου επισκέπτη.
- Ημέρες ελεύθερης επίσκεψης κοινού ανά έτος:
 - 21η Μαΐου, Ευρωπαϊκή Ημέρα περιοχών του Οικολογικού Δικτύου Natura 2000.
 - 5η Ιουνίου, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος.
 - 7η και 8η Σεπτεμβρίου, ή παραμονή και ανήμερα πανηγύρεως του Γενεσίου της Θεοτόκου και για επίσκεψη στο μοναστήρι
- Σκάφη με μήκος έως 6 μέτρα δικαιούνται έκπτωσης 50%.
- Επαγγελματικά αλιευτικά σκάφη παράκτιας αλιείας απαλλάσσονται από την υποχρέωση πληρωμής εισιτηρίου εισόδου μόνον εάν ο ιδιοκτήτης είναι μόνιμος κάτοικος του Δήμου Αλοννήσου και επιβαίνει επί του σκάφους.
- Κάτοικοι με εντοπιότητα μόνιμου κατοίκου Αλοννήσου και τα σκάφη που ανήκουν κατά κυριότητα σε αυτούς, απαλλάσσονται από τα σχετικά εισιτήρια εισόδου, εφ' όσον ο σκοπός της εισόδου είναι η ιδιωτική (μη επαγγελματική) αναψυχή.

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμμης – Σουφλίου

Λατινόπουλος Δ., 2009. Η αποτίμηση της αξίας των οικοσυστημάτων ως εργαλείο διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών της Ελλάδας, Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Βόλος 24-27/9/2009

- Τιμές Εισιτηρίων για ξενάγηση στο Παρατηρητήριο αρπακτικών πουλιών με το λεωφορείο (mini bus) του Φορέα Διαχείρισης
 - Γενικό εισιτήριο: 4 ευρώ
 - Μειωμένο εισιτήριο: 2 ευρώ.
- Απαλλάσσονται από την καταβολή εισιτηρίου ξενάγησης οι παρακάτω κατηγορίες επισκεπτών με την επίδειξη σχετικού αποδεικτικού: Τα ΑΜΕΑ και ο συνοδός τους, ξεναγοί με την επίδειξη επαγγελματικής ταυτότητας και οδηγοί τουριστικών λεωφορείων, καθώς και τα παιδιά ηλικίας έως 6 ετών
- Ημέρες δωρεάν ξενάγησης: 21 Μαρτίου (Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας), 5 Ιουνίου (Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος), Πρώτη Κυριακή του Οκτωβρίου (Πανευρωπαϊκή Γιορτή Πουλιών).
- Για οργανωμένες επισκέψεις τουριστικών πρακτορείων ισχύουν ειδικές τιμές κατόπιν συνεννόησης. Επίσης, ειδικές τιμές εισιτηρίων ξενάγησης ισχύουν για τους επισκέπτες που διαμένουν σε επιλεγμένα ξενοδοχεία της περιοχής του Ν. Έβρου και για κατόχους συγκεκριμένων καρτών επιβράβευσης.

Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς

- Για την είσοδο στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς υπάρχει εισιτήριο που κοστίζει πέντε (5) ευρώ.
- Τα παιδιά κάτω των 15 ετών εισέρχονται δωρεάν.
- Το εισιτήριο εισόδου είναι το ίδιο ανεξάρτητα εάν ο επισκέπτης επιθυμεί να διασχίσει μόνο λίγα χιλιόμετρα, ή ολόκληρη τη διαδρομή.
- Το απόκομμα του εισιτηρίου χρησιμοποιείται από τους φύλακες του Δρυμού για τον έλεγχο του αριθμού των ατόμων που εισήλθαν και εξήλθαν.

Παρατηρείται ότι οι τιμές εισόδου στις χερσαίες προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας, βρίσκονται στην ίδια τάξη μεγέθους με τις ελάχιστες τιμές από τους διεθνείς χώρους. Η ελληνική τουριστική αγορά δεν φαίνεται να είναι συνηθισμένη στα επίπεδα τιμών των χώρων με διεθνή ακτινοβολία.

4.4. Οικονομικά οφέλη για τον ΦΔ

Για την εκτίμηση του οικονομικού οφέλους που θα αποδίδεται στον ΦΔ του πάρκου από το εισιτήριο που προτείνεται να θεσπιστεί, θα πρέπει να αφαιρεθούν η απόδοση του ΦΠΑ (24%) στο κράτος και ενδεχομένως η απόδοση υπέρ του Πράσινου Ταμείου (έως 40%) σύμφωνα με το Άρθρο 88 του Ν. 4605/2019, παρ. 2(β), όπως προαναφέρθηκε στην ενότητα 4.2.

Με βάση τα στοιχεία του ΦΔ του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου (πρβλ. ενότητα 2.6.6), ο μέσος όρος του αριθμού των επισκεπτών για τα έτη 2015 – 2020 ανήλθε σε 57.026. Η μείωση των επισκεπτών κατά το έτος 2020 αποδίδεται στα μέτρα προστασίας που επιβλήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας Covid-19.

Βάσει της επεξεργασίας των εντύπων καταγραφής επισκεπτών, η επισκεψιμότητα παρουσιάζει τη μεγαλύτερη αύξηση κατά τους μήνες Απρίλιο έως και Οκτώβριο με το μέγιστο να σημειώνεται τον μήνα Αύγουστο. Εκτιμάται ότι με τις δυσμενέστερες εκτιμήσεις αναμένεται ο ΦΔ να εισπράττει περί τις 400.000 € από τα οποία το έσοδό του θα είναι περί τις 330.000 €. Σε μελλοντικό χρόνο το

ποσό αυτό (με σωστό έλεγχο τήρησης του εισιτηρίου) θα μπορούσε να ανέλθει στις 880.000 και 700.000 € αντίστοιχα, ποσό δηλαδή μεγαλύτερο από τα σημερινά έσοδα του ΦΔ.

5. Συμπεράσματα - εισήγηση

Η ανάλυση που προηγήθηκε οδηγεί σε συγκεκριμένες διαπιστώσεις για τον ΦΔ και τη διαχείριση του Ε.Δ. Ολύμπου.

Οι ίδιοι πόροι του ΦΔ προέρχονται αποκλειστικά από τον κρατικό προϋπολογισμό και με δεδομένο το νομικό καθεστώς ίδρυσης του ΦΔ, δίνονται ως επιχορηγήσεις και όχι ως τακτικές χορηγήσεις όπως σε τυπικούς δημόσιους οργανισμούς.

Επίσης, οι ίδιοι πόροι μέχρι το 2019 καταναλώνονταν κατά 80% περίπου μόνο σε εσωτερική μισθοδοσία και κατά 20% σε αμοιβές τρίτων, στις οποίες πιθανώς περιλαμβάνονται επίσης αμοιβές άτυπης μισθοδοσίας 'εξωτερικών' συνεργατών. Οι πόροι από το 2020 και μετά είναι περισσότεροι, άρα κατά τεκμήριο μικρότερο ποσοστό τους θα καταλήξει σε μισθοδοσία, όμως σημαντικό τους τμήμα αφορά ήπιες δράσεις οι οποίες επίσης εντάσσονται στο διοικητικό κόστος (δράσεις ενημέρωσης – δράσεις δικτύωσης). Παράλληλα, για το άμεσο μέλλον έχουν ενταχθεί και δράσεις μελετών και υποδομών που ευνοούν την εγκαθίδρυση εισιτηρίου.

Είναι σαφές ότι δεν υπάρχει ταμειακό πλεόνασμα για στον σχεδιασμό και την υλοποίηση διαχειριστικών σχεδίων και προγραμμάτων με ίδιους πόρους, όμως υπάρχει περιθώριο οργάνωσης και στήριξης μηχανισμού είσπραξης στο άμεσο μέλλον.

Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική η ανάγκη για δημιουργία τεχνικού προγράμματος του ΦΔ, το οποίο θα επικεντρωθεί στις οικολογικές ανάγκες του ΦΔ και θα επανασχεδιάσει ή θα υιοθετήσει παλαιότερα Σχέδια Διαχείρισης. Για να προχωρήσει υλοποίηση του προγράμματος αυτού απαιτούνται ίδιοι πόροι, οι οποίοι προτείνεται να αναζητηθούν από το ευρύ κοινό μέσω της εισαγωγής εισιτηρίου, κατά την έννοια του Άρ. 88 του Ν. 4605/2019.

Στο πλαίσιο αυτό, και έχοντας λάβει υπ' όψιν την διεθνή πρακτική, αλλά και τις ιδιαιτερότητες του Ε.Δ. Ολύμπου (ζώνες προστασίας, περιοχές υψηλής επισκεψιμότητας, δραστηριότητες στην περιοχή, έκταση), προτείνεται η εισαγωγή εισιτηρίου το οποίο θα αφορά την είσοδο στην προστατευόμενη περιοχή του δικτύου Natura 2000, και σε κάθε περίπτωση εντός των ζωνών Β και Γ (η ζώνη Α δεν είναι προσβάσιμη στο κοινό ούτως ή άλλως).

Ομάδες που προτείνεται να συνδεθούν με το εισιτήριο:

- Μεμονωμένοι επισκέπτες
- Επισκέπτες που εισέρχονται με ομάδες ή συμμετέχουν σε οργανωμένες εκδρομές (group)
- Ιδιωτικά οχήματα επισκεπτών
- Οχήματα τουριστικών μεταφορών
- Ερευνητές φορέων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα
- Εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενοι α'βάθμιας, β'βάθμιας, γ'βάθμιας

- Επαγγελματίες των υπηρεσιών βιντεοσκόπησης, φωτογραφίας, κινηματογράφου κ.λπ. και κυνηγοί επαγγελματίες
- Οχήματα επαγγελματιών οι οποίοι πληρώνουν εισιτήριο
- Κυνηγοί ερασιτέχνες
- Συλλέκτες αυτοφύων βοτάνων, αρωματικών φυτών, ασπονδύλων και μανιταριών

Ομάδες που προτείνεται να μη συνδεθούν με το εισιτήριο:

- Επαγγελματίες αγρότες, κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι, οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός της προστατευόμενης περιοχής καθώς και τα οχήματά τους και μόνο για επαγγελματικούς λόγους
- Οδηγοί τουριστικών μεταφορών εντός της προστατευόμενης περιοχής (εξαιρούνται τα μεταφορικά οχήματα)
- Επαγγελματίες που ασχολούνται με τη συντήρηση κτισμάτων εντός της προστατευόμενης περιοχής και τα επαγγελματικά τους οχήματα
- Εργαζόμενοι στις επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται εντός της προστατευόμενης περιοχής και τα οχήματά τους
- Στρατιωτικοί σε υπηρεσία και τα οχήματά τους
- Ιερείς - ιερομόναχοι με καθήκοντα εντός της προστατευόμενης περιοχής και τα οχήματά τους
- Προσωπικό των δημοσίων αρχών που εκτελούν ειδικές υπηρεσίες και τα οχήματά τους
- Ξεναγοί πιστοποιημένοι υπουργείο πολιτισμού και αθλητισμού και τα οχήματά τους
- Οδηγοί βουνού
- ΜΜΜ και οδηγοί αυτών

Προτείνεται επίσης να καθιερωθούν ημέρες ελεύθερης επίσκεψης κοινού ανά έτος:

- 21η Μαΐου, Ευρωπαϊκή Ημέρα περιοχών του Οικολογικού Δικτύου Natura 2000
- 5η Ιουνίου, Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος
- αρχές Ιουνίου, καθ' όλη τη διάρκεια του Μαραθωνίου Ολύμπου, από μία μέρα πριν έως μία μέρα μετά.
- 14η Σεπτεμβρίου, Πανήγυρι του Σταυρού στην Π. Μονή Αγίου Διονυσίου στην περιοχή Πριόνια Λιτοχώρου

Όσον αφορά τις περιοχές που προτείνεται ειδικότερα να συνδεθούν με το εισιτήριο, επισημαίνεται ότι ιδανικά θα πρέπει να περιλάβουν όλες τις περιοχές των ζωνών Α, Β και Γ οι οποίες βρίσκονται εντός προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000. Στους Χάρτες 1 και 2 του Παρτηρήματος 1 δίνονται τα όρια της συγκεκριμένης περιοχής την οποία αφορά το εισιτήριο, καθώς και οι προτεινόμενες θέσεις για μπάρες ελέγχου εισόδου (με διαχείριση από το ΦΔ και το τοπικό Δασαρχείο) και για νέα φυλάκια (όπου κάποιες θέσεις έχουν φυλάκια με ίδιο αριθμό, τότε πρόκειται για εναλλακτικές θέσεις. Το κριτήριο για επιλογή εναλλακτικών θέσεων περιλαμβάνει επί τόπου επίσκεψη και αναγνώριση του χώρου, στοιχείου που εκπίπτει του σκοπού της παρούσας μελέτης.

Με βάση τη διεθνή εμπειρία, διαπιστώθηκαν τουλάχιστον 11 τύποι εισιτηρίων και τελών τα οποία είναι δυνατόν να εισπραχθούν σε μια προστατευόμενη περιοχή. Στην περίπτωση του Ε.Δ.

Ολύμπου, με τους όρους και προϋποθέσεις που διατυπώθηκαν παραπάνω, δεν είναι δυνατή η εφαρμογή όλων. Τύποι εισιτηρίων που προτείνονται είναι οι ακόλουθοι:

(1) Εισιτήριο Εισόδου Επισκέπτη Ημερήσιο

Αφορά στην είσοδο στο Εθνικό Πάρκο μεμονωμένων ατόμων (ατομικό εισιτήριο) ή ομάδων άνω των 10 ατόμων (ομαδικό εισιτήριο) οι οποίες απολαμβάνουν μειωμένου αντιτίμου. Μειωμένο ή και μηδενικό αντίτιμο προβλέπεται επίσης για ειδικές ομάδες όπως περιγράφονται παρακάτω. Στο ατομικό και στο ομαδικό εισιτήριο προβλέπονται επίσης μειώσεις σε περίπτωση παραμονής στο πάρκο για διάστημα μεγαλύτερο των 7 ημερών¹¹. Το εισιτήριο αυτό είναι ημερήσιο και η έκδοσή του γίνεται σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο.

(2) Εισιτήριο Εισόδου Εκπαιδευτικό

Αφορά την επίσκεψη με ομάδα για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Πληρώνεται από εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους εξίσου. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται σε όλα τα σημεία πώλησης* με επίδειξη σχετικού διαπιστευτηρίου.

(3) Εισιτήριο Εισόδου Ερευνητή

Αφορά ερευνητές ιδιωτικών και δημοσίων φορέων, έχει ημερομηνία έναρξης και λήξης και δυνατότητα παράτασης με πρόσθετη επιβάρυνση σε περίπτωση διεύρυνσης του αντικειμένου της έρευνας. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται στα γραφεία του ΦΔ, πληρώνεται για κάθε άτομο της ερευνητικής ομάδας, και δεν περιλαμβάνει το εισιτήριο εισόδου οχήματος.

(4) Εισιτήριο Εισόδου Επαγγελματία

Αφορά επαγγελματίες, εξαιρουμένων των επαγγελματιών αγροτών - κτηνοτρόφων - μελισσοκόμων¹², που ασχολούνται με καταγραφή, φωτογράφιση ή βιντεοσκόπηση της περιοχής, έχει ημερομηνία έναρξης και λήξης και δυνατότητα παράτασης με πρόσθετη επιβάρυνση. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται στα γραφεία του ΦΔ, πληρώνεται για κάθε άτομο του συνεργείου και δεν περιλαμβάνει το εισιτήριο εισόδου επαγγελματικού οχήματος.

(5) Εισιτήριο Εισόδου Ερασιτέχνη Κυνηγού

Αφορά ερασιτέχνες κυνηγούς μετά ή άνευ κυνός ή θηρευτικού **ιέρακος** και μόνο για τις περιοχές στις οποίες επιτρέπεται η θήρα. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται σε όλα τα σημεία πώλησης* με επίδειξη σχετικού διαπιστευτηρίου.

(6) Εισιτήριο Εισόδου Οχήματος ΙΧ

* Κέντρο πληροφόρησης, φυλάκια, γραφεία του ΦΔ

¹¹ Στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου υπάρχει η δυνατότητα ο επισκέπτης ή ομάδα επισκεπτών να κατασκηνώσει σε ειδικά διαμορφωμένους για αυτή τη χρήση χώρους. Υπάρχουν επίσης καταλύματα σε κάποια από τα ορειβατικά καταφύγια.

¹² Εξαιρούνται επαγγελματίες αγρότες, κτηνοτρόφοι, μελισσοκόμοι, οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός της προστατευόμενης περιοχής καθώς και τα οχήματά τους οι οποίοι εισέρχονται στο Πάρκο μόνο για επαγγελματικούς λόγους καθώς και επαγγελματίες που ασχολούνται με τη συντήρηση κτισμάτων εντός της προστατευόμενης περιοχής και τα επαγγελματικά τους οχήματα.

Αφορά την είσοδο ιδιωτικών οχημάτων (αυτοκινήτων) και την κίνησή τους μόνο στο καθορισμένο οδικό δίκτυο. Δεν περιλαμβάνει το εισιτήριο του οδηγού ή των επιβατών. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται σε όλα τα σημεία πώλησης* με ηλεκτρονικό τρόπο.

(7) Εισιτήριο Εισόδου Μοτοσυκλέτας

Αφορά την είσοδο ιδιωτικών οχημάτων (μοτοσυκλετών) και την κίνησή τους μόνο στο καθορισμένο οδικό δίκτυο. Δεν περιλαμβάνει το εισιτήριο του οδηγού ή των επιβατών. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται σε όλα τα σημεία πώλησης* με ηλεκτρονικό τρόπο.

(8) Εισιτήριο Εισόδου Οχήματος Επαγγελματία

Αφορά την είσοδο ιδιωτικών επαγγελματικών οχημάτων και την κίνησή τους μόνο στο καθορισμένο οδικό δίκτυο. Δεν περιλαμβάνει το εισιτήριο του οδηγού ή των επιβατών. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται στα γραφεία του ΦΔ.

(9) Εισιτήριο Εισόδου Τουριστικού Οχήματος

Αφορά την είσοδο τουριστικών οχημάτων και την κίνησή τους μόνο στο καθορισμένο οδικό δίκτυο. Περιλαμβάνει το εισιτήριο του οδηγού αλλά όχι των επιβατών. Μπορεί να συνδυαστεί με το ομαδικό εισιτήριο εισόδου. Η έκδοση του εισιτηρίου γίνεται στα γραφεία του ΦΔ ή με ηλεκτρονικό τρόπο. Δύναται το αντίτιμο των εισιτηρίων των επιβατών να εισπράττεται από τον πάροχο μεταφορικού έργου και να αποδίδεται από αυτόν στον ΦΔ. Ο πάροχος μεταφορικού έργου απαιτείται να πιστοποιείται προς τούτο από τον ΦΔ.

(10) Ετήσιο δελτίο εισόδου

Αφορά στην είσοδο στο Εθνικό Πάρκο μεμονωμένων ατόμων και προσφέρει το δικαίωμα απεριόριστων εισόδων στο πάρκο για ένα έτος. Εκπτώσεις για ομάδες πολλών ατόμων και ειδικές ομάδες δεν εφαρμόζεται σε αυτή την περίπτωση. Η έκδοση του ετήσιου δελτίου εισόδου γίνεται σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο.

Σημειώνεται ότι η πιστοποίηση των παρόχων μεταφορικού έργου θα πρέπει να είναι υποχρεωτική, ώστε να μπορεί ο ΦΔ να εισπράττει με ευκολία το αντίτιμο, και η διαδικασία και οι προϋποθέσεις πιστοποίησης προσδιορίζονται στον Κανονισμό Λειτουργίας του ΦΔ.

Τα παραπάνω θα βρίσκονται εντός καθεστώτος ΦΠΑ (κατά το μοντέλο των Δημοτικών Τελών) ο οποίος θα προσαρμόζεται στα εκάστοτε ισχύοντα, ήτοι:

- ΦΠΑ εκτός Παραρτήματος ΙΙΙ του κώδικα ΦΠΑ (Ν. 2859/2000), όπως ισχύει (σήμερα 24%).

Στην περίπτωση του Ε.Δ. Ολύμπου προτείνεται μηδενικό ποσοστό προς όφελος του Πράσινου Ταμείου προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το έσοδο για το ΦΔ.

Απολαμβάνουν ειδικού καθεστώτος:

- Οι νέοι κάτω των 12 ετών πληρώνουν μειωμένο εισιτήριο κατά 50%
- Οι ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών πληρώνουν μειωμένο εισιτήριο κατά 50%
- ΑΜΕΑ και οι συνοδοί τους
Πληρώνουν μηδενικό εισιτήριο (πλην επαγγελματιών)
Πληρώνουν μειωμένο εισιτήριο επαγγελματία, κατά 50%

Για την ακριβή τεχνική περιγραφή και χωροθέτηση των υποδομών που τυχόν απαιτηθούν στο πλαίσιο της εφαρμογής των παραπάνω, απαιτείται ειδική τεχνική μελέτη εφαρμογής, η οποία εκπίπτει του πλαισίου της παρούσας εισηγητικής έκθεσης.

Πίνακας 5-1. Προτεινόμενος τιμοκατάλογος εισιτηρίου για τον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου

Κατηγορία εισιτηρίου		Τμήμα εισιτηρίου προ ΦΠΑ (€/ημέρα)	Τελικό τίμημα εισιτηρίου (€/ημέρα)	Τρόποι και σημεία πληρωμής	Τρόποι και σημεία ελέγχου	
1) Εισιτήριο εισόδου επισκέπτη ημερήσιο	Ατομικό	1-7ημ.	5,89	7,30	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
		>7ημ.	4,11	5,10	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	
	Ομαδικό >10 ατόμων		4,68	5,80	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
	Μειωμένο		2,98	3,70	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
2) Εισιτήριο εισόδου εκπαιδευτικό		4,11	5,10	Σε όλα τα σημεία πώλησης* με επίδειξη σχετικού διαπιστευτηρίου	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	
3) Εισιτήριο εισόδου ερευνητή	1-7ημ.	5,89	7,30	Στα γραφεία του ΦΔ	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	
	>7ημ.	4,11	5,10	Στα γραφεία του ΦΔ		
4) Εισιτήριο εισόδου επαγγελματία	1-7ημ.	35,32	43,80	Στα γραφεία του ΦΔ	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	
	>7ημ.	17,66	21,90	Στα γραφεία του ΦΔ		
5) Εισιτήριο εισόδου ερασιτέχνη κυνηγού		8,87	11,00	Σε όλα τα σημεία πώλησης* με επίδειξη σχετικού διαπιστευτηρίου	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.	

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΔΡΥΜΟ ΟΛΥΜΠΟΥ
Π2: Τεκμηρίωση αναγκαιότητας και χαρακτηριστικά του εισιτηρίου

Κατηγορία εισιτηρίου		Τίμημα εισιτηρίου προ ΦΠΑ (€/ημέρα)	Τελικό τίμημα εισιτηρίου (€/ημέρα)	Τρόποι και σημεία πληρωμής	Τρόποι και σημεία ελέγχου
6) Εισιτήριο εισόδου οχήματος ΙΧ	1-7ημ.	11,61	14,40	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
	>7ημ.	8,87	11,00	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	
7) Εισιτήριο εισόδου μοτοσυκλέτας	1-7ημ.	8,87	11,00	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
	>7ημ.	6,61	8,20	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	
8) Εισιτήριο εισόδου οχήματος επαγγελματία	1-7ημ.	70,81	87,80	Στα γραφεία του ΦΔ	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
	>7ημ.	35,32	43,80	Στα γραφεία του ΦΔ	
9) Εισιτήριο εισόδου τουριστικού οχήματος		58,87	73,00	Στα γραφεία του ΦΔ ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.
10) Ετήσιο δελτίου εισόδου	Ατομικό	23,55	29,20	Σε όλα τα σημεία πώλησης* ή με ηλεκτρονικό τρόπο	Έλεγχος από περιπολίες ΦΔ και Δασαρχείου. Δειγματοληπτικοί έλεγχοι εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής.

Προτεινόμενες κυρώσεις: στις περιπτώσεις που κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί η μη ύπαρξη ηλεκτρονικού ή φυσικού εισιτηρίου, προτείνονται οι ακόλουθες κυρώσεις:

Για πολίτες - επισκέπτες

- Σε περίπτωση άρνησης επί τόπου πληρωμής, διοικητικές κυρώσεις στον πάροχο του μεταφορικού έργου
- Κλήση αστυνομικών αρχών σε περίπτωση εμπλοκής

Για οχήματα:

- Αίτημα για αποχώρηση
- Κλήση αστυνομικών αρχών
- Διοικητικές κυρώσεις στον ιδιοκτήτη του οχήματος

Στην περίπτωση που οι διοικητικές κυρώσεις απευθύνονται σε κάτοχο αδειάς (π.χ. χειριστή οχήματος κ.λπ.), σε περίπτωση υποτροπής θα πρέπει να εξεταστεί η (προσωρινή) αφαίρεση αδειάς (απαιτείται πιθανώς σχετική νομοθετική ρύθμιση).

Στο **Παράρτημα 3** δίνεται το σχέδιο ΚΥΑ με βάση τις παραδοχές που έχουν προηγηθεί.

Σε περίπτωση που το καθεστώς διαχείρισης του Ε.Δ. Ολύμπου τροποποιηθεί και περάσει στην αρμοδιότητα άλλου φορέα ή οργανισμού (ο οποίος θα διαδεχθεί τον σημερινό ΦΔ), ενδέχεται να μεταβληθεί το σημερινό οικονομικό σύστημα του φορέα, ωστόσο αναμένεται ότι οι διαθέσιμες πιστώσεις δεν θα μεταβληθούν και θα μεταφερθούν αυτούσιες στο νέο φορέα, ενώ το εισιτήριο που τυχόν θα υιοθετηθεί θα διατηρηθεί και θα αποτελεί έσοδο του νέου φορέα.

Συμπερασματικά, είναι προφανές ότι η χρέωση εισιτηρίου στην περίπτωση των χερσαίων προστατευόμενων περιοχών δεν αποτελεί για την Ελλάδα μία μεγάλη αλλαγή (καθώς σε ορισμένες περιπτώσεις έχει ήδη υιοθετηθεί, ενώ ισχύει από παλαιά και στο εξωτερικό). Για την υιοθέτηση και την καλλιέργεια σεβασμού προς τέτοιες διατάξεις, απαιτείται πολύμηνη και εξαντλητική επικοινωνιακή καμπάνια, η οποία θα συνοδεύεται από το κατάλληλο εποπτικό υλικό, ώστε να ενημερωθούν οι εμπλεκόμενοι φορείς και το κοινό, να διαμορφωθούν απόψεις και να συμμετάσχει η τοπική κοινωνία με τον τρόπο της στη διάδοση της υπεύθυνης συμπεριφοράς από όλους. Για να επιτευχθεί αυτό απαιτείται επικοινωνιακή μελέτη και στρατηγική, η οποία θα πρέπει να καταρτισθεί τους πρώτους 3-4 μήνες εφαρμογής των νέων μέτρων.

Επίσης, ο ΦΔ θα πρέπει να καταρτίσει Σχέδιο Διαχείρισης και Επιχειρηματικό Πλάνο, προκειμένου να ενισχυθεί η ανταποδοτικότητα του εισιτηρίων και να τεθούν προτεραιότητες.

Προκειμένου να εκπονηθούν οι αναγκαίες μελέτες και να εξοικειωθεί το κοινό, προτείνονται μεταβατικές διατάξεις, οι οποίες θα προβλέπουν τουλάχιστον: διάστημα 12 μηνών πριν την οριστική εφαρμογή του μέτρου, να γίνει προσομοίωση εφαρμογής του εισιτηρίου (χωρίς πραγματική χρέωση), να γίνει ενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων και να γίνονται συστάσεις αντί να επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις.